

ביאור הדף מסכת שבועות דף י'

לעיל התבאר בדעת רבי שמעון ששעירי ראשי חדשים מכפרים על טהור שאכל את הטמא, ושעירי הרגלים מכפרים על טומאת מקדש וקדשיו כשאינו יודע לא בתחילה ולא בסוף, ושואלת הגמרא שאמנם מצינו מקור מציץ לדעת רבי שמעון לזה ששעירי ראשי חדשים מכפרים על טהור שאכל את הטמא, אבל מהיכן לנו ששעירי רגלים מכפרים על טומאת מקדש וקדשיו באופן שלא ידע שנטמא לא בתחילה ולא בסוף.

ועונה הגמרא שהוא לומד זאת כפי שהבאנו לעיל בשם ר' חמא ברבי חנינא שממה שלא נאמר בשעירי הרגלים רגלים שעיר אלא נאמר "ושעיר", לומדים שהשעיר של רגלים הוקש לשעיר שנאמר קודם לכן בראש חודש, ולכן משמע ששעירי הרגלים אף הם מכפרים על ענייני הקודש.

אלא שכל מה שיתכן ששעירי הרגלים מכפרים עליו זה רק על טומאה שאין בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף. כיון שוודאי שאינם מכפרים על טהור שאכל בשר קודש טמא, כי על זה כבר שעירי ראשי החדשים מכפרים, ונאמר שם "ואותה נתן לכם" שרק הם מכפרים על האוכל קודש טמא ולא קרבן אחר.

ואף לא יתכן שהם מכפרים על מה ששעיר של יום הכיפורים מכפר דהיינו על שלא ידע בתחילה וידע בסוף שהיה טמא, כי אף לגבי כפרה זו נאמר בפסוק "אחת בשנה".

ואף לא יתכן שמכפרים על שידע בתחילה ושכח וידע בסוף, כי הוא חייב קרבן ולא יתכן שהשעיר מכפר עליו.

ואף לא יתכן שמכפר על שידע בתחילה ולא ידע בסוף כי על זה שעיר הפנימי של יו"כ תולה, ולכן וודאי שמכפרים על שאין בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף.

במשנה הובאה דעת רבי מאיר אומר שכל השעירים כפרתן שוה וכולם מכפרים על טומאת מקדש וקדשיו. וביאר ר' חמא בר ר' חנינא את טעמו של רבי מאיר שממה שלא נאמר בשעירי הרגלים רגלים שעיר אלא נאמר "ושעיר", לומדים שהשעיר של פסח הוקש לשעיר שנאמר קודם שהוא שעיר ראש חודש, ושעיר של סוכות למד משעיר של יום הכיפורים של יום הכיפורים שנאמר לפניו.

ובתחילה מבינה הגמרא שכל שעיר למד מחבירו את מה שחבירו מכפר, וחוזר ומלמד לשאר, דהיינו ששעיר של פסח למד מראש חודש שמכפר על טהור שאכל את הטמא, (כפי שלמד ר"ש לעיל), ושעיר של סוכות למד משעיר של יום הכיפורים לכפר על שאין בו ידיעה בתחילה ויש בו ידיעה בסוף, ושעיר של יום הכיפורים למד משעיר של סוכות לשאין בו ידיעה לא בתחילה ולא בסוף, ולאחר מכן כל אחד למד מהשאר לכפר על מה שאותו שעיר למד מחבירו, ולכן כולם מכפרים על הכל.

אך דוחה הגמרא שלא יתכן שכך צורת הלימוד כי הרי אמר רבי יוחנן שאף שבכל התורה כולה אפשר דבר שלמד בהיקש חוזר ומלמד למקום אחר את מה שהוא למדע על עצמה בהקש, בקדשים אין הדין כך, ולכן שעיר שלמד מחבירו כפרה מסויימת למשל שעיר של סוכות שלמד מיום כיפור על כפרה מסויימת, אינו יכול לחזור וללמד את אותה הכפרה לשעיר של פסח, וכן להפך.

ולכן מבארת הגמרא שצורת הלימוד היא שכל שעיר מלמד את כל שאר השעירים את כפרתו, כך שמשעיר של ראש חודש למדים שעירי הרגלים ושעיר יום כיפור לכפר על טהור שאכל את הטמא, ושמעיר של יום הכיפורים למדים לכל השעירים שהם מכפרים על שאין בו ידיעה בתחילה ויש בו ידיעה בסוף, ומשעיר של רגלים למדים כל השעירים לשאין בו ידיעה לא בתחילה ולא בסוף.

שואלת הגמרא שהרי בשעיר עצרת ויוה"כ לא כתוב "ושעיר", ואם כך מהיכן שאף הוא הוקש לשאר השעירים. ותיירך ר' יונה שנאמר בפסוק "אלה תעשו לה' במועדיכם" שהוקשו כל המועדים כולן זה לזה.

ועדיין שואלת הגמרא שאם משם למדים להקדיש לכל המועדים, קשה משעיר ראש חודש, שהרי ראש חודש אינו מועד, ועונה הגמרא שאף ראש חודש נקרא מועד שאמר אב"י על הפסוק "קרא עלי מועד לשבור בחורי" שהכוונה שבשנה שהלכו המרגלים היה חודש תמוז מלא, ולכן יצא שחזרו בח' באב ובכו בט' באב. ומכל מקום נאמר בפסוק על ראש חודש מועד, "קרא עלי מועד".

ואמר רבי יוחנן שאף שרבי מאיר חולק על רבי יהודה ורבי שמעון בכפרת שאר שעירים, הוא מודה ששעיר הנעשה בפנים אינו מכפר את כפרתם של שאר השעירים, אלא רק תולה על שהייתה בו ידיעה בתחילה ולא בסוף, ואף שאר שעירים אינם מכפרים כפרתו.

ומבאר הגמרא שהמקור לזה ששעיר הנעשה בפנים אינו מכפר כפרתן של שאר שעירים הוא ממה שנאמר "אחת בשנה" ולומדים שהוא מכפר כפרה אחת ולא שתי כפרות, ומה שהם אינם מכפרים כפרתו, אף זה נלמד מלשון הפסוק "אחת בשנה", משמע שכפרה זו לא תהא אלא אחת בשנה, ולא שקרבנות אחרים אף הם יכפרו עליה.

ומביא הגמרא ברייתא שאומרת כדברי רבי יוחנן שלדעת רבי מאיר על שאין בה ידיעה לא בתחילה ולא בסוף, ועל שאין בה ידיעה בתחילה אבל יש בה ידיעה בסוף, ועל טהור שאכל את הטמא, שעירי הרגלים ושעירי ראשי חדשים ושעיר הנעשה בחוץ מכפרים וממה שהברייתא לא הזכירה שעיר הנעשה בפנים וכפרתו רואים שהם אינם מכפרים כפרתו והוא אינו מכפר כפרתם.

במשנה התבאר שהיה ר' שמעון אומר ששעירי ראשי חדשים מכפרים על הטהור שאכל את הטמא, ושעירי רגלים מכפרים על טומאת מו"ק היכן שלא ידע שהוא טמא לא בתחילה ולא בסוף. ושואלת הגמרא שאמנם מה שאמר רבי שמעון שרק שעירי רגלים מכפרים על היכן שלא ידע שהוא טמא, מובן, כי נאמר בשעירי ראשי חדשים "עון" ומשמע שרק עון אחד הם נושאים ולא כמה. אבל מהיכן לרבי שמעון ששעירי רגלים לא מכפרים על מה ששעירי ראשי חדשים מכפרים.

ועונה הגמרא שנאמר בשעירי ראשי חדשים "ואותה נתן לכם" ומשמע שרק היא תכפר את כפרתה, אבל שאר השעירים לא יכפרו כפרתה.

עוד שואלת הגמרא שאמנם מובן שלדעת רבי שמעון שעירי הרגלים לא מכפרים את כפרת שעיר יוה"כ (על שהייתה בו ידיעה בסוף ולא בתחילה) כי נאמר בפסוק ביוה"כ "אחת בשנה", אך מהיכן לנו ששעיר של יוה"כ לא מכפר על מה ששעירי הרגלים מכפרים.

ועונה הגמרא שממה שנאמר "אחת בשנה" משמע גם שהשעיר מכפר רק כפרה אחת ולא שניים.

ושואלת הגמרא שהרי "אחת בשנה" נאמר לגבי שעיר של יוה"כ הנעשה בפנים, ולא לגבי שעיר של יוה"כ הנעשה בחוץ וכפי שהתבאר לעיל.

ועונה הגמרא שנאמר שם בפסוק "מלבד חטאת הכיפורים" ומשמע שהוקשו שעיר החיצון והפנימי זה לזה, ולכן הפסוק "אחת בשנה" מדבר גם על שעיר החיצון.

עמוד ב'

במשנה הובאה דעת רבי שמעון בן יהודה שסובר שלדעת רבי שמעון שעירי ראשי חדשים מכפרים רק על הטהור שאכל את הטמא, וששעירי הרגלים מכפרים גם על טהור שאכל את הטמא וגם על הטמא שנכנס למקדש ולא ידע כלל לא בתחילה ולא בסוף, ושעיר של יום הכיפורים מכפר גם על הטהור שאכל את הטמא וגם על שאין בו ידיעה לא בתחילה ולא בסוף, וגם ועל שאין בו ידיעה בתחילה אבל יש בו ידיעה בסוף.

ושואלת הגמרא שאם דעת רבי שמעון ששעירי ראשי חדשים לא מכפרים על מה ששעירי הרגלים מכפרים כי נאמר בהם "עון" ומשמע שהם נושאים עון אחד ולא שניים, מדוע אינו לומר גם ממה שנאמר בהם "ואותה נתן לכם" שרק הם נושאים את הכפרה של טהור שאכל את הטמא ולא שעירי הרגלים ויוה"כ.

ועונה הגמרא שלא משמע לרבי שמעון שזו המשמעות של המילה "אותה".

עוד שואלת הגמרא שאם לדעת רבי שמעון קרבנות הרגלים לא מכפרים על מה ששעיר יוה"כ מכפר כי נאמר ביוה"כ "אחת בשנה" ומשמע שכפרה זו לא תהא אלא "אחת בשנה", מדוע שעירי יום הכיפורים כן מכפרים על מה ששעירי הרגלים מכפרים, הרי לומדים מ"אחת בשנה" גם שהשעיר מכפר רק כפרה

אחת ואינו מכפר שתי כפרות. ועונה הגמרא שלא משמע לר' שמעון ללמוד מהמילים "אחת בשנה" כי המילה "אחת" נאמרה לגבי שעיר הנעשה בפנים.

אך מקשה הגמרא אם רבי שמעון לא לומד מ"אחת בשנה" מדוע רגלים לא מכפרים על מה ששעיר של יוה"כ מכפר, הרי לדעת רבי שמעון מה שנאמר "אחת בשנה" לא נאמר לגבי שעיר החיצון אלא רק לגבי שעיר הפנימי.

ולכן חוזרת בה הגמרא ואומרת שרבי שמעון כן לומד מ"אחת בשנה" אף לשעיר החיצון, אלא שלגבי הדרשה של כפרה אחת הוא מכפר ולא שנים סובר רבי שמעון שלא לומדים אותה אף לשעיר החיצון, כי נאמר בשעיר הפנימי פסוק נוסף "כפר אהרן על **קרנותיו** אחת בשנה" ומשמע שרק קרנותיו של מזבח הפנימי מכפרים רק כפרה אחת, אבל מזבח החיצון מכפר אפילו כמה כפרות.

הקדמה

יש דין שצריך לבקר ולבדוק את קרבן התמיד ארבעה ימים קודם הקרבנו שאין בו מום, ולכן תמיד יש בלשכת הטלאים בבית המקדש לפחות ששה טלאים, כדי שיבקרו אותם כל יום, וכל יום כשמקריבים את קרבן התמיד של שחר או של בן הערבים, שהוא כבר בוקר ד' ימים מביאים טלא אחר במקומו.

וישנו דין נוסף שקרבנות הציבור צריכים להיות קרבים מכספי מחצית השקל שמביאים הציבור פעם בשנה, המכונים "תרומת הלשכה".

ואמנם אין מביאים את הקרבנות מכספי תרומת הלשכה של שנה שעברה, אלא רק מכספי תרומת הלשכה של שנה זו.

ואמר עולא בשם רבי יוחנן שקרבנות תמיד שביקרו אותם בארבעת הימים שלפני התרומה החדשה, שהם באו מהתרומה הישנה, אבל בפועל כשהגיעה זמן הקרבנות כבר הגיעה הזמן להקריב מהתרומה החדשה, אי אפשר להקריבם כעת, כי הם מכספי התרומה הישנה, ולכן פודים אותם כשהם תמידים, ושוב קונים אותם מכספי התרומה החדשה.

וכאשר אמר זאת רבה בשם רבי יוחנן אמר לו רב חסדא וכי מי יציית בהלכה זו לך ולרבי יוחנן רבך, וכיצד אפשר לפדות אותם כשהם עדיין תמימים, וכי קדושה בהם להיכן הלכה.

והשיב לו רבה, וכי אתה אינך סובר שלא אומרים את הסברא זו שקדושה שבהם להיכן הלכה, הרי שנינו כך בפירוש במשנה, שפודים את הקטורת, ולא אומרים קדושה שבה להיכן הלכה, ששנינו במשנה מותר הקטורת מה היו עושים בה, וכלומר מה שנשאר מהקטורת בסוף השנה, ועונה המשנה שמפרישים ממנה שכר האומנים ומחללים אותה על מעות האומנים ונותנים אותה לאומנים בשכרן, וחוזרים וקונים אותה מהם מכספי התרומה החדשה.

והשיב לו רב חסדא ששונה הדין של קטורת לגבי פדיון מדינם של קרבנות, כי קטורת קדושה בקדושת דמים, וכלומר שנקנתה בדמים של הקדש, אבל אינה קדושה בקדושת הגוף, ואין גופה קרבן עד שלא ישימו אותה בכלי של הקדש, ולכן אפשר לפדות אותה כי קדושת דמים ניתן לפדות על דמים אחרים. אבל טלה לקרבן קדוש בקדושת הגוף, וכלומר שהוא עצמו קרבן, ואי אפשר לפדות קדושת הגוף על דמים.